

2. ZDRAVSTVENO STANJE PREBIVALSTVA

2.4.1. BOLEZNI OBTOČIL (BOLEZNI SRCA IN OŽILJA)

Bolezni obtočil so najpogostejši vzrok smrti v Sloveniji, v letu 2023 so predstavljale 36 % vseh smrti (pri ženskah 43 %, pri moških 30 %). Pri moških so bolezni obtočil od leta 2009 na 2. mestu za neoplazmami, vendar ostajajo pomemben vzrok prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom starosti).

Najpogostejši smrtni bolezni srca sta srčni infarkt (imenovan tudi srčna kap ali akutni miokardni infarkt, AMI) ter srčna odpoved (srčno popuščanje), medtem ko je med cerebrovaskularnimi (možganskožilnimi) boleznimi največ smrti zaradi možganske kapi (imenovana tudi cerebrovaskularni insult, CVI).

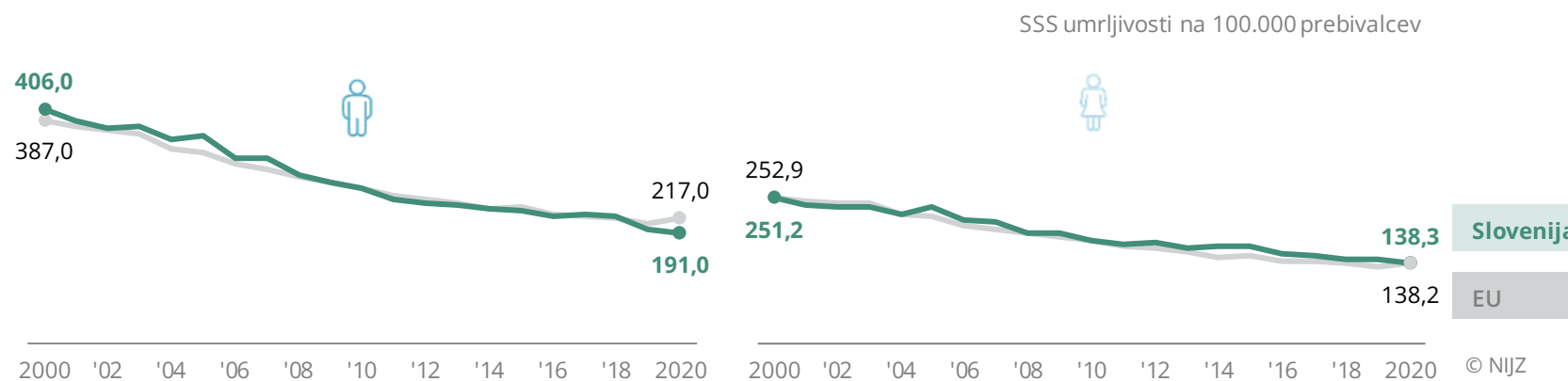
Starostno standardizirana stopnja (SSS) umrljivosti zaradi bolezni obtočil je v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja v Sloveniji presegala povprečje EU, vendar se je pri obeh spolih ta razlika zmanjševala in je od leta 2000 na ravni evropskega povprečja.

Najpogostejše bolezni srca so ishemična bolezen srca (vključno s srčnim infarktom), motnje srčnega ritma, srčna odpoved (popuščanje srca) ter bolezni srčnih zaklopk. Med cerebrovaskularnimi (možganskožilnimi) boleznimi je najpogostejša možganska kap, ki je lahko posledica motenj dotoka krvi v

možgane ali možganske krvavitve. Zelo pogosta je tudi hipertenzija (visok krvni tlak), ki je tudi dejavnik tveganja za akutne dogodke (srčni infarkt, možgansko kap in druge) in popuščanje srca.

Znižanje stopnje umrljivosti za boleznimi obtočil v zadnjih dveh desetletjih ter premik v višjo starost sta znatno pripomogla k podaljšanju pričakovane življenjske dobe, kar pripisujemo zmanjšanju nekaterih dejavnikov tveganja, npr. kajenja, preprečevanju akutnih dogodkov z nadzorom vrednosti krvnega tlaka, krvnega sladkorja in krvnih maščob z zdravljenjem ter izboljšani tehnologiji zdravljenja in ukrepanja ob akutnih dogodkih. Vendar pa možnosti za nadaljnje zmanjševanje ovira porast nekaterih drugih dejavnikov tveganja, kot sta debelost in sladkorna bolezen.

2.4.1. Slika 1: **Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi bolezni obtočil** po spolu, Slovenija in EU, 2000–2020

Viri: WHO European Data Warehouse, <https://dw.euro.who.int>, 6. 11. 2023.

BOLEZNI OBTOČIL 2023

7.797 umrlih

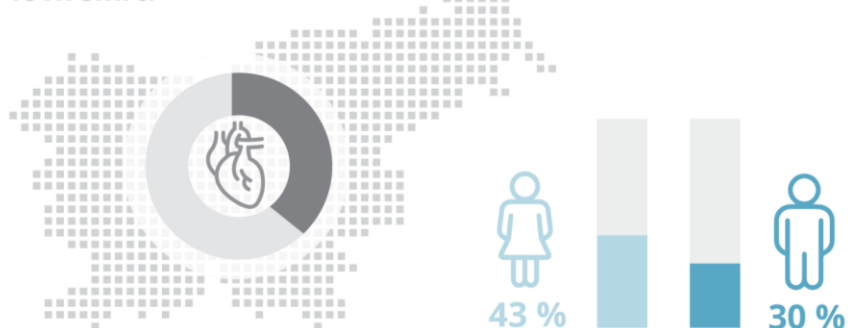
36.788 hospitalizacij

2.009 oseb vsak dan v povprečju bolniško odsotnih

Bolezni obtočil so najpogostejši vzrok smrti v Sloveniji.

Predstavljale so
vseh smrti

36 %

Prezgodnja umrljivost zaradi bolezni obtočil:

494 smrti pred
starostjo 65 let

ali

16 % vseh prezgodnjih
smrti.

Odsotnost z dela zaradi bolezni obtočil narašča, podaljšuje se povprečno trajanje odsotnosti.

Povprečno trajanje ene odsotnosti

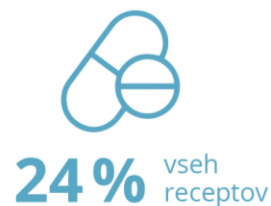
Moški

Ženske

Zdravila za bolezni srca in ožilja so najpogostejše predpisana zdravila v Sloveniji - izdanih je bilo 5 milijonov receptov v vrednosti 97 milijonov evrov.

Dejavniki tveganja

Zvišan krvni tlak

Zvišan krvni sladkor

Kajenje

Telesna neaktivnost

Spol, starost

Zvišane maščobe v krvi

Čezmerna telesna teža

Prekomerno pitje

Stres

2.4.1. Tabela 1: **Umrli zaradi bolezni obtočil** po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2023

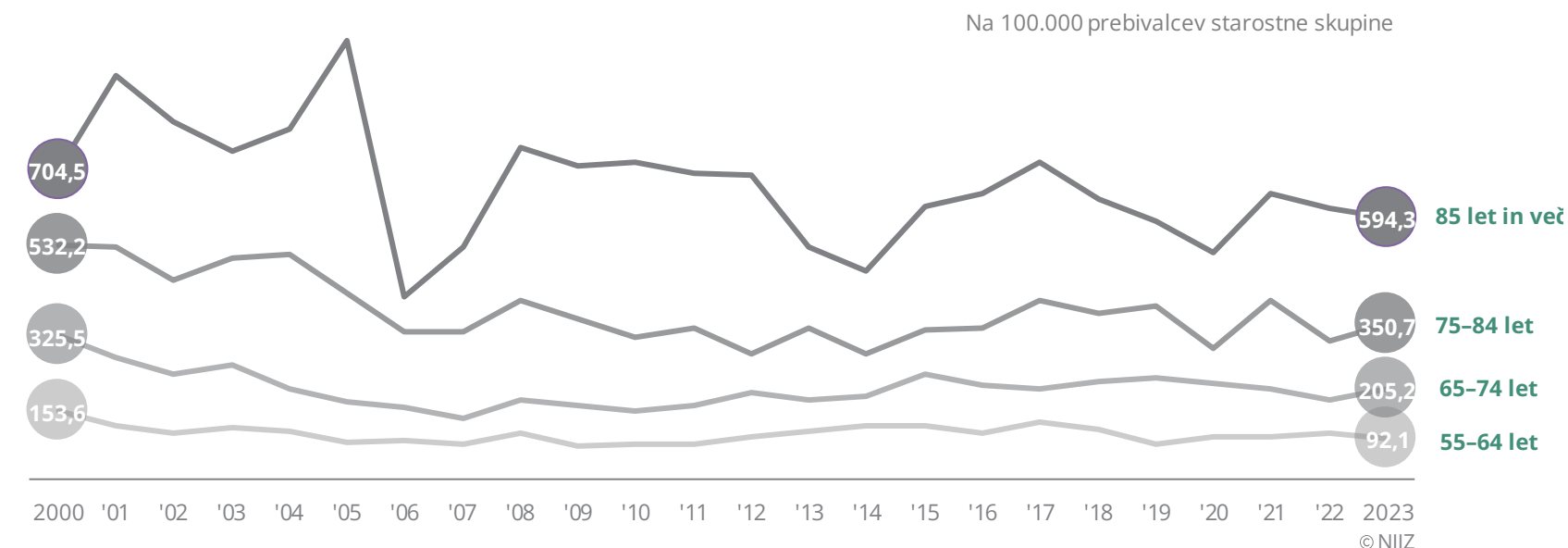
			Starostna skupina							SKUPAJ
			0–34 let	35–44	45–54	55–64	65–74	75–84	85+	
Število										
Bolezni obtočil	I00–I99	M	6	24	106	242	648	1.065	1.199	3.290
		Ž	5	8	25	78	296	981	3.114	4.507
Ishemična bolezen srca	I20–I25	M	-	13	65	148	316	338	272	1.152
		Ž	3	1	11	35	118	245	382	795
Cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni	I60–I69	M	3	5	21	28	174	326	268	825
		Ž	-	4	7	23	105	291	661	1.091
Srčna odpoved (srčno popuščanje)	I50	M	-	-	-	2	13	111	303	429
		Ž	-	1	2	1	8	144	1.077	1.233
Na 100.000 prebivalcev starostne skupine										
Bolezni obtočil	I00–I99	M	1,5	14,9	66,3	162,6	527,6	1.778,3	6.785,9	308,4
		Ž	1,4	5,6	17,2	52,5	220,1	1.175,0	7.749,4	427,5
Ishemična bolezen srca	I20–I25	M	-	8,0	40,7	99,5	257,3	564,4	1.539,4	108,0
		Ž	0,8	0,7	7,5	23,6	87,8	293,5	950,6	75,4
Cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni	I60–I69	M	0,8	3,1	13,1	18,8	141,7	544,4	1.516,8	77,3
		Ž	-	2,8	4,8	15,5	78,1	348,6	1.644,9	103,5
Srčna odpoved (srčno popuščanje)	I50	M	-	-	-	1,3	10,6	185,3	1.714,9	40,2
		Ž	-	0,7	1,4	0,7	5,9	172,5	2.680,2	116,9

Akutni miokardni infarkt ali srčni infarkt (AMI) in cerebrovaskularni insult ali možganska kap (CVI) sta še posebej pri moških pomembna vzroka prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom starosti), ki ju je mogoče preprečiti.

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).

Za boleznimi obtočil je v letu 2023 umrlo več žensk kot moških, pri obeh spolih je bilo **največ oseb v starostni skupini 85 let in več**. Pri ženskah so bile vzrok predvsem srčna odpoved (srčno popuščanje) in cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni, medtem ko so bile pri moških pogostejše vzrok ishemična bolezen srca.

V starostnih skupinah do 84 let je za boleznimi obtočil umrlo več moških. V primerjavi z letom 2022 je opazno zvišanje stopnje umrljivosti na 100.000 prebivalcev pri ženskah v starosti 0–34 let (0,3 v 2022 in 1,4 v 2023), 35–44 let (0,7 v 2022 in 5,6 v 2023) ter 45–54 let (11,0 v 2022 in 17,2 v 2023). Pri moških so stopnje umrljivosti ostale blizu ravni v letu 2022.

2.4.1. Slika 2: **Umrli zaradi srčnega infarkta** po starostnih skupinah - moški, Slovenija, 2000–2023

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).

V zadnjih desetletjih je prišlo do znatnega znižanja stopnje umrljivosti zaradi srčnega infarkta pri moških v starostnih skupinah 55–64, 65–74, 75–84 in 85 let in več.

To znižanje lahko pripišemo kombinaciji napredka v medicinskem zdravljenju in preventivnih ukrepov.

Stopnja umrljivosti zaradi srčnega infarkta se povečuje s starostjo in je pri moških, starih 85 let in več, znatno višja v primerjavi z mlajšimi starostnimi skupinami.

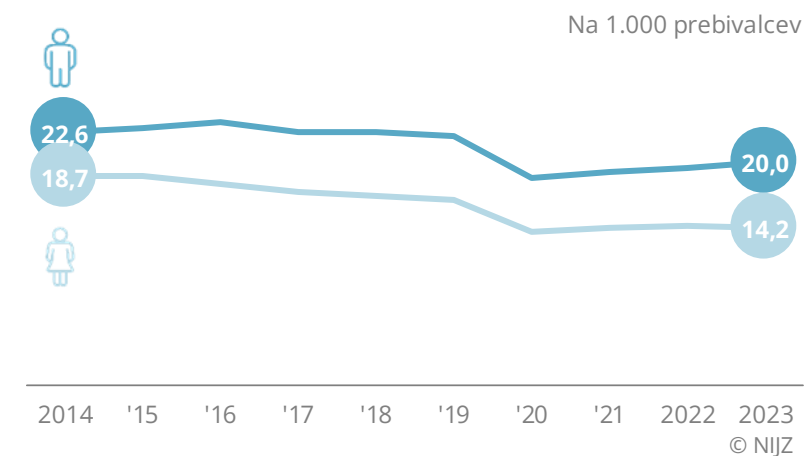

2.4.1. Tabela 2: Hospitalizacije zaradi bolezni obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2023

			Starostna skupina						
			0–34 let	35–44	45–54	55–64	65–74	75+	SKUPAJ
Število ¹⁾									
Bolezni obtočil	I00–I99	M	633	661	1.765	4.233	7.085	7.294	21.671
		Ž	489	359	737	1.775	3.757	8.000	15.117
Ishemična bolezen srca	I20–I25	M	17	182	679	1.617	2.248	1.607	6.350
		Ž	8	29	158	534	979	1.234	2.942
Srčna odpoved (srčno popuščanje)	I50	M	13	25	88	272	727	1.667	2.792
		Ž	6	8	28	95	349	2.234	2.720
Cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni	I60–I69	M	32	63	196	464	913	950	2.618
		Ž	43	54	115	280	593	1.339	2.424
Motnje srčnega ritma	I44–I49	M	128	104	250	563	821	988	2.854
		Ž	107	63	117	223	509	904	1.923
Na 1.000 prebivalcev starostne skupine ²⁾									
Bolezni obtočil	I00–I99	M	1,5	3,9	10,6	28,0	57,1	93,6	20,0
		Ž	1,3	2,5	5,0	11,8	27,7	64,5	14,2
Ishemična bolezen srca	I20–I25	M	0,0	1,0	4,1	10,6	18,1	20,6	5,9
		Ž	0,0	0,2	1,1	3,6	7,2	9,9	2,8
Srčna odpoved (srčno popuščanje)	I50	M	0,0	0,1	0,5	1,8	5,9	21,4	2,6
		Ž	0,0	0,1	0,2	0,6	2,5	18,0	2,6
Cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni	I60–I69	M	0,1	0,4	1,2	3,1	7,3	12,2	2,4
		Ž	0,1	0,4	0,8	1,9	4,3	10,8	2,3
Motnje srčnega ritma	I44–I49	M	0,3	0,6	1,5	3,7	6,6	12,7	2,6
		Ž	0,3	0,4	0,8	1,5	3,8	7,3	1,8

¹⁾ Vključno s tujci.²⁾ Brez tujcev.

Viri: Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov.

2.4.1. Slika 3: **Hospitalizacije¹⁾ zaradi bolezni obtočil** po spolu, Slovenija, 2013–2022¹⁾ Brez tujcev.

Viri: Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov.

Najpogostejši vzroki hospitalizacije zaradi bolezni obtočil:

- ishemična bolezen srca,
- srčna odpoved (srčno popuščanje),
- cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni in
- motnje srčnega ritma.

Moški so pogosteje hospitalizirani zaradi bolezni obtočil kot ženske. Pri obeh spolih je opazno blago zniževanje stopnje hospitalizacij v zadnjih 10 letih. Občutnejše zmanjšanje hospitalizacije je bilo v letu 2020 zaradi pandemije covid-19.

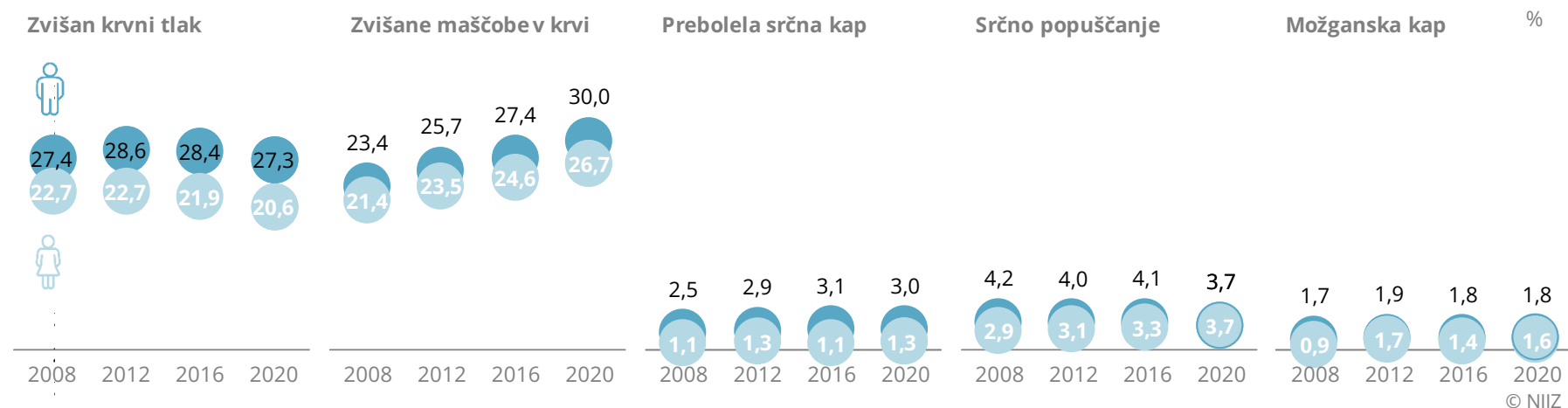
2.4.1. Tabela 3: **Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, starosti, izobrazbi in indeksu telesne mase, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020**

	Zvišan krvni tlak				Zvišane maščobe v krvi				Prebolela srčna kap				Srčno popuščanje				Možganska kap				%
	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	
Spol																					
Moški	27,4	28,6	28,4	27,3	23,4	25,7	27,4	30,0	2,5	2,9	3,1	3,0	4,2	4,0	4,1	3,7	1,7	1,9	1,8	1,8	
Ženske	22,7	22,7	21,9	20,6	21,4	23,5	24,6	26,7	1,1	1,3	1,1	1,3	2,9	3,1	3,3	3,7	0,9	1,7	1,4	1,6	
SKUPAJ	25,1	25,7	25,2	24,0	22,4	24,6	26,0	28,4	1,8	2,1	2,1	2,1	3,5	3,5	3,7	3,7	1,3	1,8	1,6	1,7	
Starostna skupina																					
25–34 let	5,2	6,1	6,0	4,4	4,0	5,3	8,2	7,9	0,0	0,1	0,3	0,1	0,2	0,5	0,8	0,4	0,1	0,5	0,3	0,4	
35–44	11,5	11,7	12,5	9,3	14,2	15,0	18,2	17,7	0,1	0,2	0,7	0,5	1,5	1,1	1,2	0,9	0,3	0,6	0,6	0,5	
45–54	26,9	25,4	21,9	21,5	28,2	30,0	29,5	29,7	1,6	1,9	1,7	1,5	2,1	2,2	2,7	1,5	1,1	1,8	1,7	1,3	
55–64	43,7	44,0	41,2	37,7	38,1	39,4	40,2	43,3	3,6	4,1	3,6	3,4	6,3	5,5	5,1	4,7	2,2	2,8	2,0	2,1	
65–74	52,2	52,4	51,8	51,4	35,6	39,8	36,1	44,9	5,7	5,3	5,1	5,9	11,1	11,7	10,8	12,7	4,1	4,1	4,2	5,0	
Izobrazba																					
Osnovna šola ali manj	37,3	40,2	41,1	39,9	26,9	29,5	30,5	37,5	3,6	4,3	3,9	3,8	7,2	7,6	6,5	9,0	2,7	2,7	2,8	3,7	
Poklicna šola	29,9	31,4	34,2	34,6	25,9	26,3	31,0	33,6	1,9	2,7	3,4	3,3	3,9	4,0	5,4	5,6	1,0	2,4	2,3	2,3	
Srednja šola	21,7	24,1	25,2	25,6	20,3	25,0	25,9	29,0	1,5	1,9	1,7	2,5	2,5	3,1	3,8	3,5	1,1	1,7	1,4	1,5	
Višja šola ali več	16,5	17,1	15,1	14,7	17,5	21,1	21,8	23,7	1,2	1,0	1,2	1,1	2,1	2,0	1,8	1,8	0,7	1,1	1,0	1,2	
ITM																					
18,5–24,9	12,7	13,7	12,7	11,0	14,7	16,8	18,5	19,5	1,0	0,9	1,4	1,2	1,9	2,1	2,2	2,1	0,7	1,2	1,3	1,3	
25–29,9	28,8	29,6	29,3	27,3	26,4	29,0	29,5	32,6	2,2	2,2	2,3	2,6	3,9	3,7	3,7	3,5	1,5	2,1	1,6	1,5	
30 ali več	45,5	45,8	43,6	42,5	29,9	32,9	33,8	36,1	2,7	4,0	3,5	3,0	6,4	6,3	6,6	7,0	2,3	2,6	2,4	2,5	

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

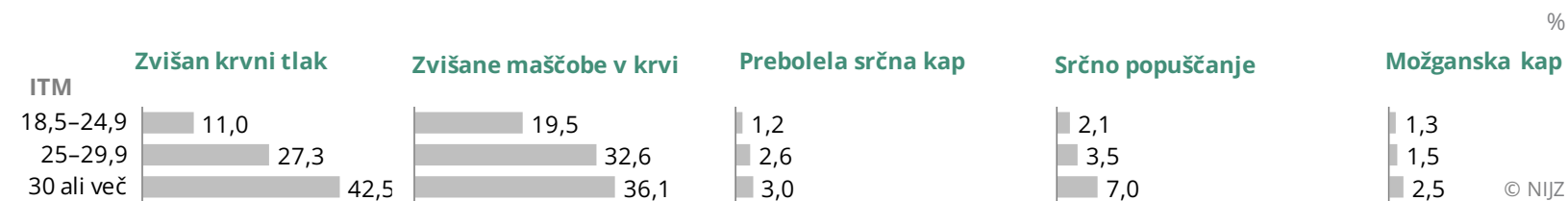
Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020.

O ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil pogosteje poročajo: **moški** kot ženske, **starejši**, **osebe z nižjo stopnjo izobrazbe** in **osebe z višjim indeksom telesne mase**.

2.4.1. Slika 4: **Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020**

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020.

2.4.1. Slika 5: **Delež anketirancev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ glede na ITM, Slovenija, 2020**

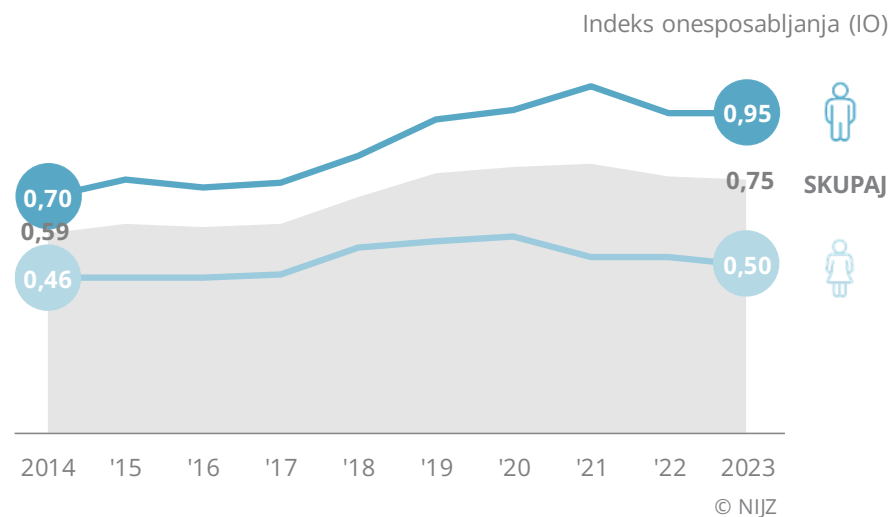
¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2020.

Tveganje za zvišan krvni tlak, zvišane maščobe v krvi, srčno kap, srčno popuščanje in možgansko kap je večje pri osebah z **višjim indeksom telesne mase**.

2.4.1. Slika 6: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDC zaradi bolezni obtočil po spolu, Slovenija, 2014–2023

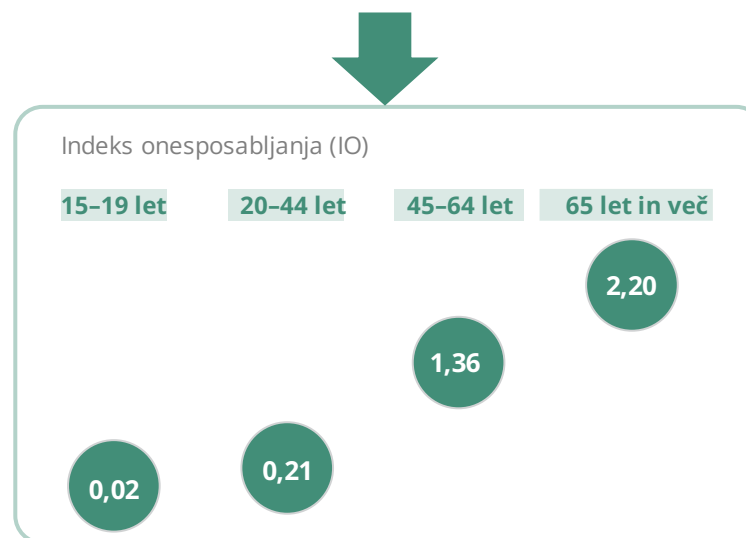
Viri: Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov (BS) (NIJZ 3).

Bolezni obtočil so pogostejše vzrok nezmožnosti za delo pri moških kot pri ženskah.

Od leta 2014 do leta 2021 se je pogostnost odsotnosti z dela zaradi bolezni obtočil **pri moških** postopoma zviševala, od leta 2021 pa beležimo upad.

Pri ženskah je bil v obdobju od 2014 do 2020 prisoten manj izrazit porast, od leta 2020 pa je tudi pri ženskah opazen blag upad.

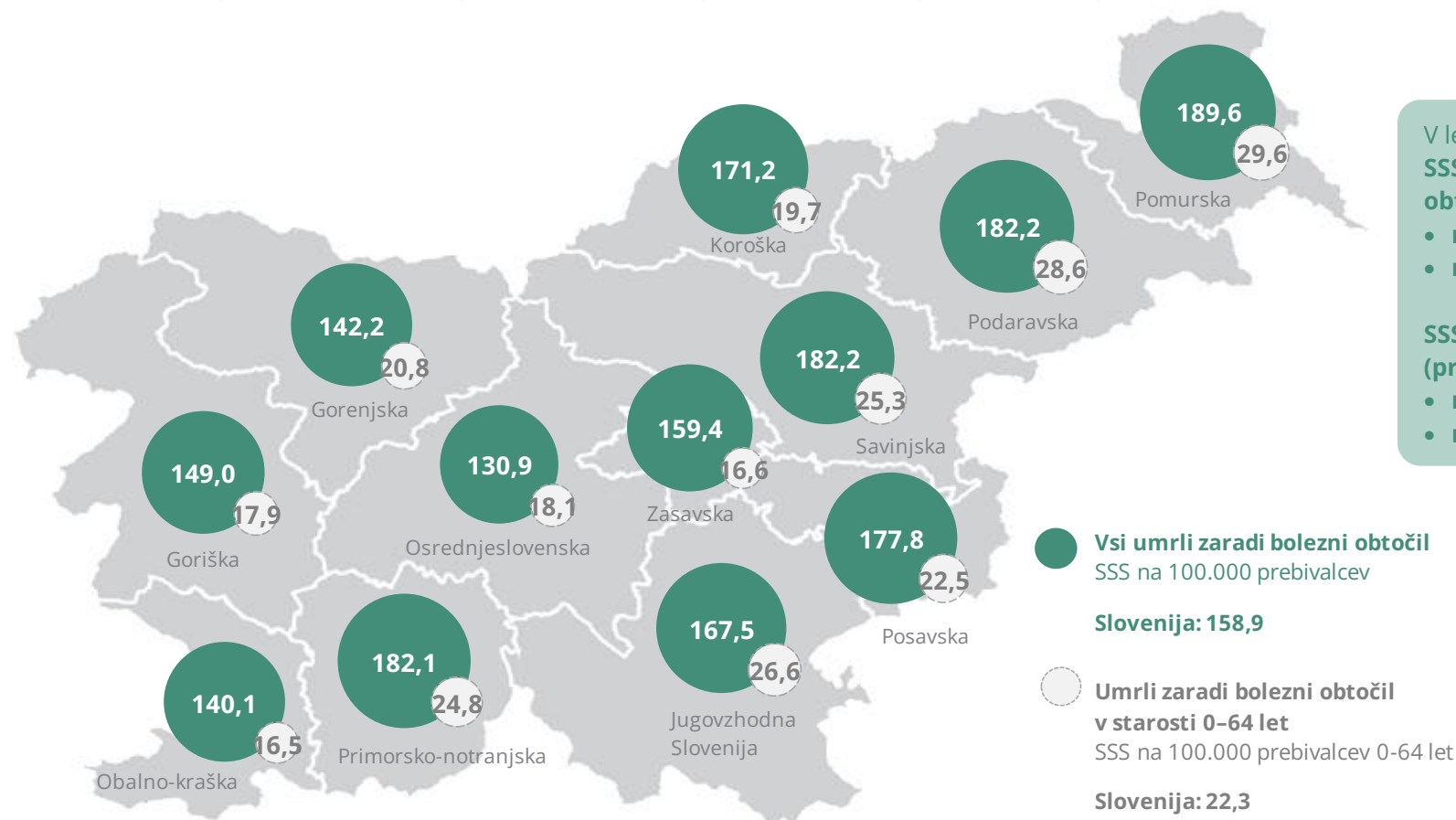
Odsotnost z dela zaradi bolezni obtočil narašča s starostjo, saj je tudi stopnja obolevnosti višja pri višjih starostnih skupinah.

REGIONALNE PRIMERJAVE

2.4.1. Slika 7: **Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil** po statističnih regijah, Slovenija, 2023

V letu 2023 je bila
SSS umrljivosti za boleznimi obtočil:

- **najvišja** v pomurski regiji,
- **najnižja** v osrednjeslovenski.

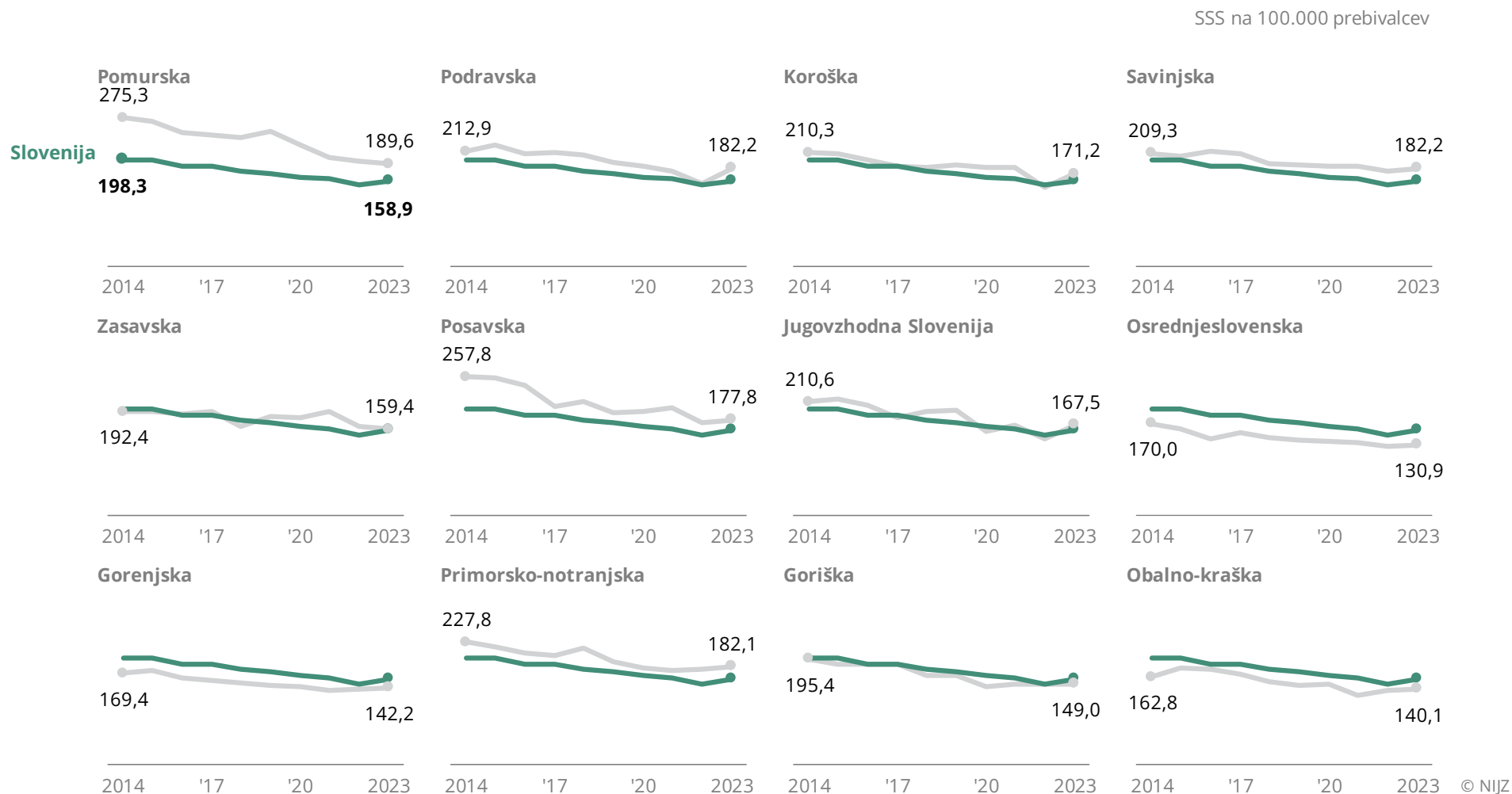
SSS prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom) je bila:

- **najvišja** v pomurski regiji,
- **najnižja** v obalno-kraški regiji.

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).

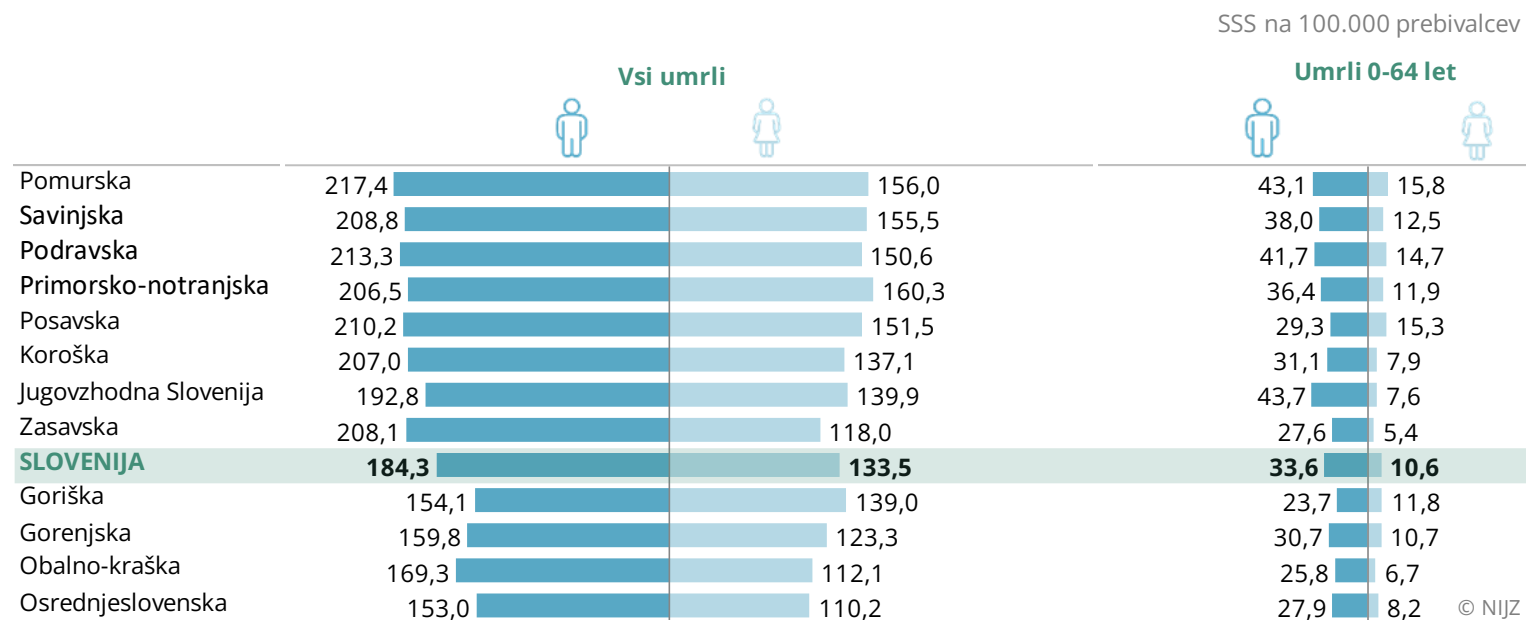
2.4.1. Slika 8: *Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2014–2023*

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).

2.4.1. Slika 9: **Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil** po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2023

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).

Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil je bila v letu 2023:

najvišja pri MOŠKIH v pomurski regiji,
pri ŽENSKAH v primorsko-notranjski regiji,

najnižja pri MOŠKIH v osrednjeslovenski regiji,
pri ŽENSKAH v osrednjeslovenski regiji.

Starostno standardizirana stopnja prezgodnje umrljivosti (pred 65. letom) za boleznimi obtočil je bila v letu 2023:

najvišja pri MOŠKIH v jugovzhodni Sloveniji,
pri ŽENSKAH v pomurski regiji,

najnižja pri MOŠKIH v obalno-kraški regiji,
pri ŽENSKAH v zasavski regiji.

2.4.1. Tabela 4: **Umrli zaradi bolezni obtočil** po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2023

			Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA
Število															
Bolezni srca in ožilja	100-199	M	216	591	129	438	102	137	223	691	297	103	181	182	3.290
		Ž	294	771	154	591	107	181	314	973	432	138	313	239	4.507
Ishemična bolezen srca	I20-I25	M	70	196	45	145	32	40	86	236	122	42	65	73	1.152
		Ž	34	135	28	132	23	30	67	160	69	18	58	41	795
Cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni	I60-I69	M	60	158	30	115	28	23	54	194	58	19	47	39	825
		Ž	76	194	40	140	18	46	65	255	92	35	73	57	1.091
Srčna odpoved (srčno popuščanje)	I50	M	32	77	21	60	10	37	26	63	36	12	30	25	429
		Ž	100	211	38	145	33	62	70	209	144	41	107	73	1.233
Na 100.000 prebivalcev															
Bolezni srca in ožilja	100-199	M	380,6	353,3	360,2	330,0	355,4	355,3	296,3	247,5	282,2	369,4	301,9	306,7	308,4
		Ž	513,9	474,5	441,7	460,2	374,4	483,8	435,3	341,2	415,0	529,3	536,0	401,8	427,5
Ishemična bolezen srca	I20-I25	M	123,4	117,2	125,7	109,3	111,5	103,7	114,3	84,5	115,9	150,6	108,4	123,0	108,0
		Ž	59,4	83,1	80,3	102,8	80,5	80,2	92,9	56,1	66,3	69,0	99,3	68,9	75,4
Cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni	I60-I69	M	105,7	94,5	83,8	86,7	97,6	59,6	71,7	69,5	55,1	68,1	78,4	65,7	77,3
		Ž	132,8	119,4	114,7	109,0	63,0	123,0	90,1	89,4	88,4	134,2	125,0	95,8	103,5
Srčna odpoved (srčno popuščanje)	I50	M	56,4	46,0	58,6	45,2	34,8	95,9	34,5	22,6	34,2	43,0	50,0	42,1	40,2
		Ž	174,8	129,9	109,0	112,9	115,5	165,7	97,0	73,3	138,3	157,2	183,2	122,7	116,9

Viri: Zdravniško poročilo o umrli osebi (NIJZ 46).

2.4.1. Tabela 5: Hospitalizacije zaradi bolezni obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2023

			Pomurska	Podravska	Koroška	Savinjska	Zasavska	Posavska	Jugovzhodna Slovenija	Osrednjeslovenska	Gorenjska	Primorsko-notranjska	Goriška	Obalno-kraška	SLOVENIJA	Tujina
Število ¹⁾																
Bolezni srca in ožilja	I00–I99	M	1.498	3.311	846	2.964	682	1.060	1.548	4.129	1.987	556	1.441	1.348	21.370	301
		Ž	995	2.340	593	2.214	434	730	1.005	2.984	1.395	331	1.103	885	15.009	108
Ishemična bolezen srca	I20–I25	M	407	884	198	867	209	326	490	1.235	611	182	418	415	6.242	108
		Ž	186	399	93	435	102	135	264	598	298	59	205	147	2.921	21
Srčna odpoved (srčno popuščanje)	I50	M	258	444	100	405	85	159	204	447	256	66	161	184	2.769	23
		Ž	224	425	57	445	81	215	164	409	216	61	224	185	2.706	14
Cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni	I60–I69	M	217	411	119	398	75	122	189	481	190	47	174	149	2.572	46
		Ž	170	441	105	357	62	91	145	454	183	49	181	157	2.395	29
Motnje srčnega ritma	I44–I49	M	190	463	100	352	74	144	224	585	282	55	153	194	2.816	38
		Ž	138	294	76	266	36	76	136	397	203	39	132	120	1.913	10
Na 1.000 prebivalcev ²⁾																
Bolezni srca in ožilja	I00–I99	M	26,4	19,8	23,6	22,3	23,8	27,5	20,6	14,8	18,9	19,9	24,0	22,7	20,0	
		Ž	17,4	14,4	17,0	17,2	15,2	19,5	13,9	10,5	13,4	12,7	18,9	14,9	14,2	
Ishemična bolezen srca	I20–I25	M	7,2	5,3	5,5	6,5	7,3	8,5	6,5	4,4	5,8	6,5	7,0	7,0	5,9	
		Ž	3,3	2,5	2,7	3,4	3,6	3,6	3,7	2,1	2,9	2,3	3,5	2,5	2,8	
Srčna odpoved (srčno popuščanje)	I50	M	4,5	2,7	2,8	3,1	3,0	4,1	2,7	1,6	2,4	2,4	2,7	3,1	2,6	
		Ž	3,9	2,6	1,6	3,5	2,8	5,7	2,3	1,4	2,1	2,3	3,8	3,1	2,6	
Cerebrovaskularne (možganskožilne) bolezni	I60–I69	M	3,8	2,5	3,3	3,0	2,6	3,2	2,5	1,7	1,8	1,7	2,9	2,5	2,4	
		Ž	3,0	2,7	3,0	2,8	2,2	2,4	2,0	1,6	1,8	1,9	3,1	2,6	2,3	
Motnje srčnega ritma	I44–I49	M	3,3	2,8	2,8	2,7	2,6	3,7	3,0	2,1	2,7	2,0	2,6	3,3	2,6	
		Ž	2,4	1,8	2,2	2,1	1,3	2,0	1,9	1,4	2,0	1,5	2,3	2,0	1,8	

¹⁾ Vključno s tujci²⁾ Brez tujcev.

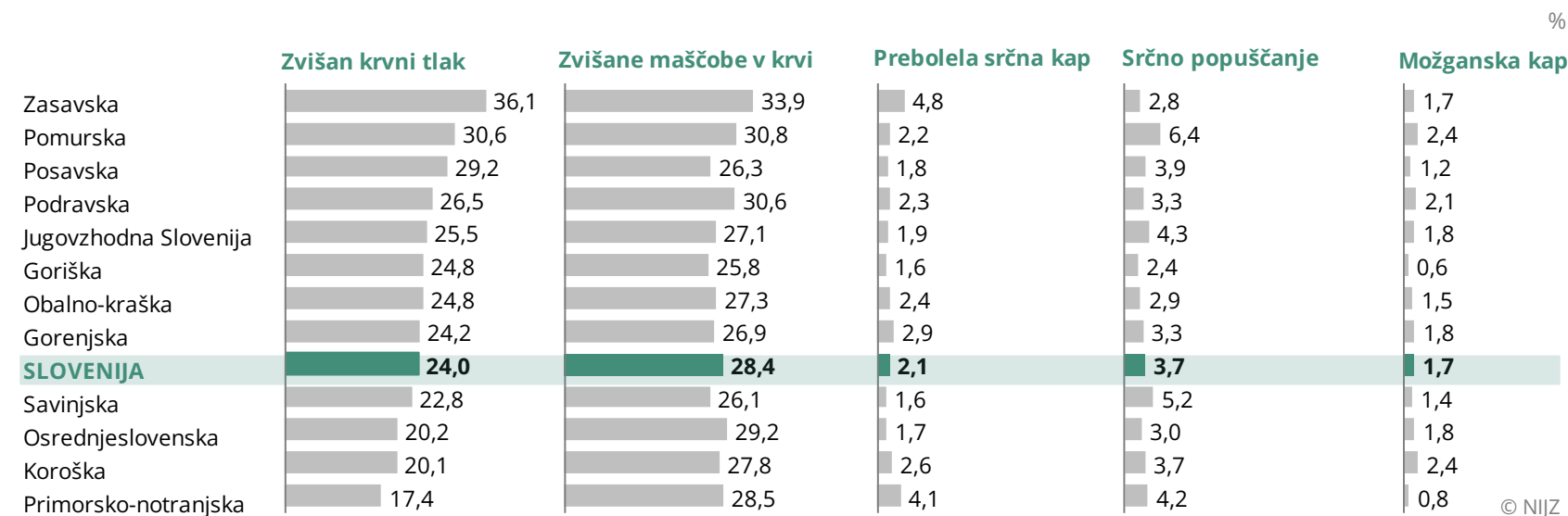
Viri: Zbirka bolnišničnih obravnav (hospitalizacij) zaradi vseh vzrokov.

2.4.1. Tabela 6: *Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ in statističnih regijah, Slovenija, 2020*

Statistična regija	Zvišan krvni tlak				Zvišane maščobe v krvi				Prebolela srčna kap				Srčno popuščanje				Možganska kap				%
	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	2008	2012	2016	2020	
Pomurska	25,9	27,7	27,4	30,6	20,7	19,5	25,3	30,8	0,9	2,8	2,0	2,2	4,4	4,5	4,2	6,4	1,0	1,9	1,6	2,4	
Podravska	26,4	27,4	26,4	26,5	22,1	24,4	26,5	30,6	2,2	1,9	1,1	2,3	4,5	3,9	3,1	3,3	1,7	2,7	0,9	2,1	
Koroška	24,9	25,3	28,2	20,1	20,5	23,8	31,5	27,8	2,2	0,9	3,5	2,6	4,3	4,0	3,8	3,7	1,4	1,7	1,9	2,4	
Savinjska	28,0	25,3	28,0	22,8	23,6	25,3	27,4	26,1	2,5	1,7	2,7	1,6	5,5	4,1	5,3	5,2	1,6	1,4	2,0	1,4	
Zasavska	33,6	29,0	23,2	36,1	24,4	25,7	28,0	33,9	1,6	4,0	3,3	4,8	3,6	5,9	5,1	2,8	1,6	1,2	2,7	1,7	
Posavska	27,6	29,7	35,5	29,2	19,0	22,5	28,1	26,3	3,7	1,7	1,6	1,8	4,1	3,6	4,5	3,9	1,5	2,1	2,3	1,2	
Jugovzhodna Slovenija	27,6	29,0	30,6	25,5	22,8	28,7	25,8	27,1	1,3	2,9	1,8	1,9	2,5	3,3	4,4	4,3	1,4	2,0	1,9	1,8	
Osrednjeslovenska	24,1	23,0	21,2	20,2	22,2	24,7	24,5	29,2	1,3	2,4	2,2	1,7	2,7	3,2	2,8	3,0	1,2	1,7	1,9	1,8	
Gorenjska	20,5	22,9	22,5	24,2	19,8	24,1	23,3	26,9	1,2	1,4	2,1	2,9	2,0	2,4	3,3	3,3	1,0	1,6	1,4	1,8	
Primorsko-notranjska	27,4	30,8	28,4	17,4	33,2	22,5	29,5	28,5	2,6	1,2	2,9	4,1	3,1	4,0	4,8	4,2	1,0	1,1	1,5	0,8	
Goriška	22,6	25,6	23,8	24,8	21,2	22,2	24,6	25,8	1,6	2,5	2,4	1,6	1,6	3,0	3,0	2,4	1,4	1,2	1,0	0,6	
Obalno-kraška	18,8	26,0	22,4	24,8	26,4	29,7	28,4	27,3	2,7	1,4	2,2	2,4	4,2	2,9	4,1	2,9	0,5	1,2	1,2	1,5	
SLOVENIJA	25,1	25,7	25,2	24,0	22,4	24,6	26,0	28,4	1,8	2,1	2,1	2,1	3,5	3,5	3,7	3,7	1,3	1,8	1,6	1,7	

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020.

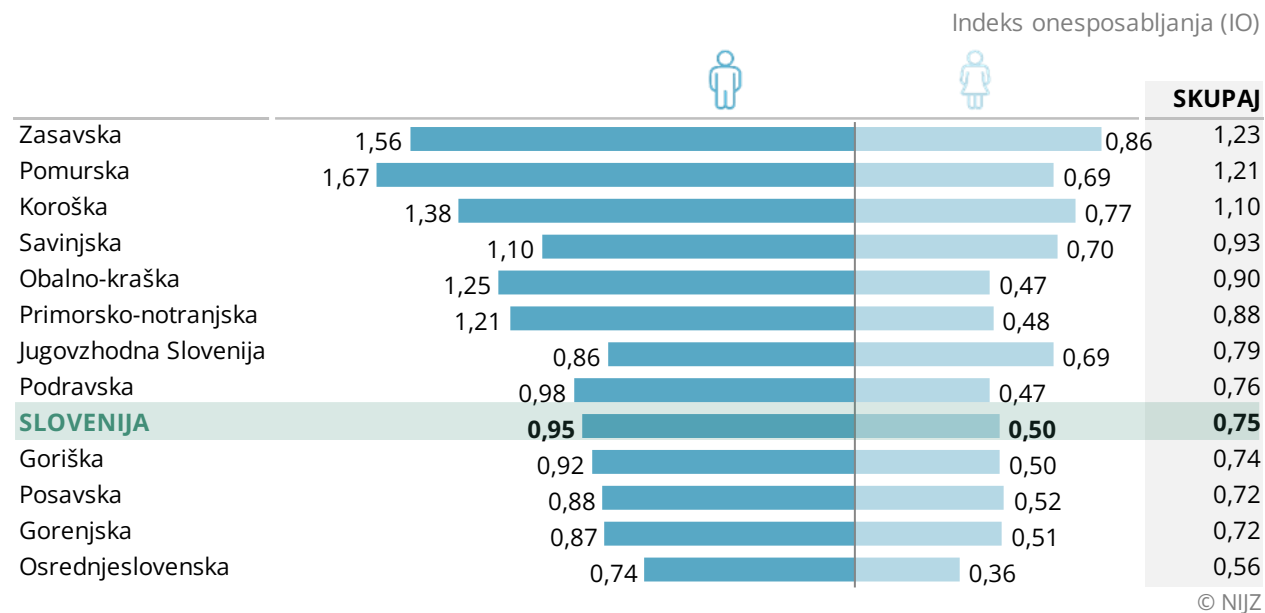
2.4.1. Slika 10: **Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po statističnih regijah, Slovenija, 2020**

¹⁾ Bolezni, ki jih je ugotovil zdravnik (samoporočanje).

Viri: Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog (CINDI), 2008, 2012, 2016, 2020.

Med statističnimi regijami so v letu 2020 anketiranci **v najvišjem/najnižjem deležu poročali:**

ZVIŠAN KRVNI TLAK	ZVIŠANE MAŠČOBE V KRV	PREBOLELA SRČNA KAP	SRČNO POPUŠČANJE	MOŽGANSKA KAP
najvišji % v zasavski regiji najnižji % v primorsko-notranjski r.	najvišji % v zasavski regiji najnižji % v goriški regiji	najvišji % v zasavski regiji najnižji % v savinjski in goriški regiji	najvišji % v pomurski regiji najnižji % v goriški regiji	najvišji % v koroški in pomurski r. najnižji % v goriški regiji

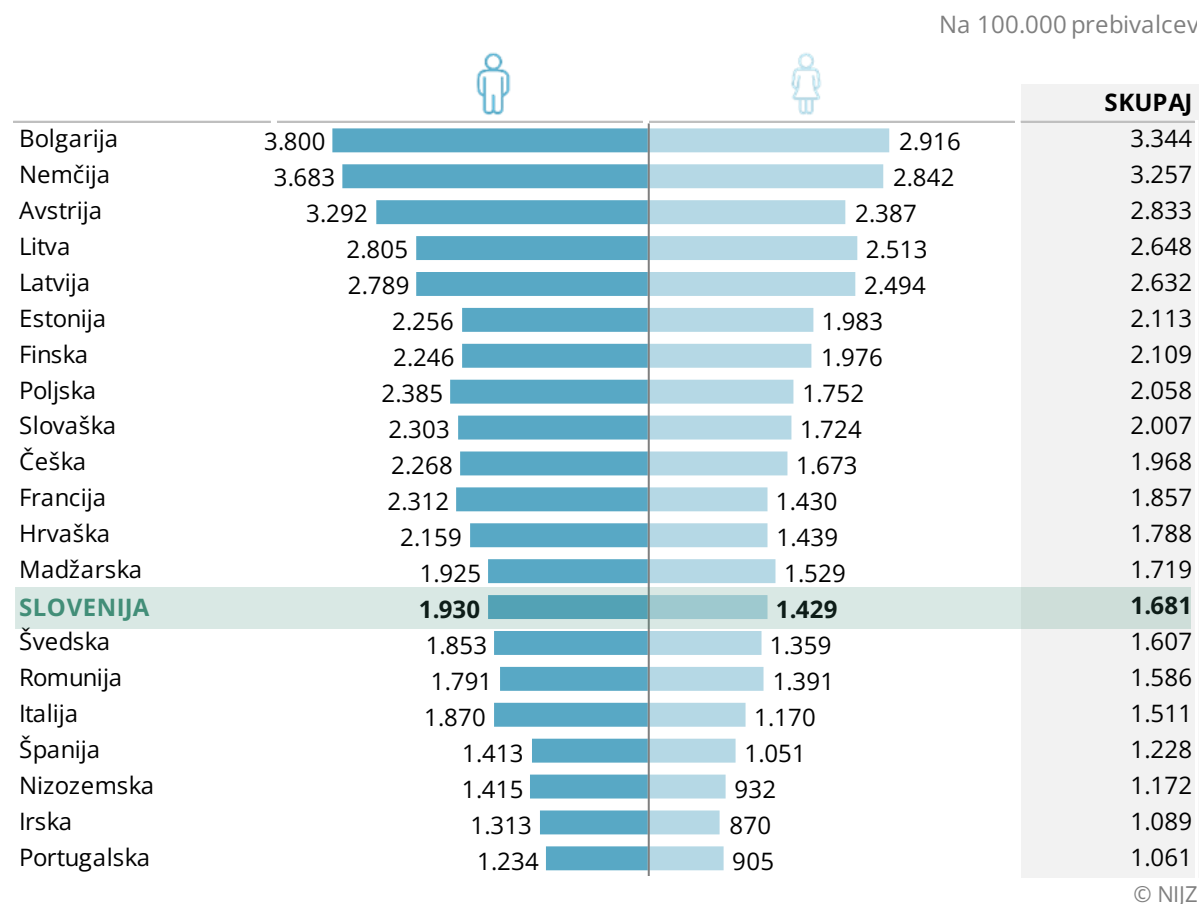
2.4.1. Tabela 7: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi bolezni obtočil po spolu in statističnih regijah delodajalca¹⁾, Slovenija, 2023¹⁾ Po statističnih regijah centralne ali lokalne enote delodajalca.

Viri: NIJZ 3 – Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov (BS).

MEDNARODNE PRIMERJAVE

2.4.1. Tabela 8: *Hospitalizacija zaradi bolezni obtočil* po spolu, Slovenija in nekatere države EU, 2021

Viri: EUROSTAT, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, 1. 9. 2023.

DEFINICIJE

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
Akutni miokardni infarkt	AMI	Akutni miokardni infarkt ali srčni infarkt pomeni nenadno motnjo delovanja srca zaradi prekinjenega dotoka krvi v koronarnih (venčnih) srčnih arterijah.	Imenujemo ga tudi srčna kap. MKB-10 klasifikacija: I21 in I22	Acute myocardial infarction
Bolezni obtočil		Bolezni obtočil so bolezni, ki prizadenejo srce in/ali krvne žile. To so različne bolezni srca, možganskega žilja in perifernih žil, zvišan krvni tlak in drugo.	Imenujemo jih tudi bolezni obtočil, srčno-žilne bolezni ali kardiovaskularne bolezni. IX. Bolezni obtočil: I00-I99 (MKB-10 klasifikacija)	Cardiovascular diseases
Bolniški stalež ali začasna odsotnost z dela	BS	Bolniški stalež ali začasna odsotnost z dela zaradi bolezni, poškodb, nege in drugih zdravstveno upravičenih razlogov se v enakem pomenu opisuje tudi z izrazi absentizem, zdravstveni absentizem, bolniška odsotnost.	Podatki o začasni odsotnosti z dela med prebivalci Slovenije so vodeni v podatkovni zbirki "Evidenca začasne odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in drugih vzrokov", in sicer na podlagi "Potrdila o upravičeni zadržanosti od dela" (obr. BOL/03), ki ga je izdal pooblaščen izvajalec zdravstvenega varstva. Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/	Absenteeism from work
Bolnišnična obravnava		Bolnišnična obravnava je skupen izraz za vse obravnave v bolnišnični zdravstveni dejavnosti, od sprejema do odpusta, in pomeni skupek aktivnosti (opazovanje, diagnostika, zdravljenje in rehabilitacija), ki se nanašajo na zdravstveno oskrbo v stacionarni ustanovi (bolnišnici). Sem sodijo različne vrste bolnišničnih obravnav.	Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/ .	Hospital care
Cerebrovaskularni insult	CVI	Cerebrovaskularni insult ali možganska kap je nenadna motnja delovanja možganov zaradi nezadostne oskrbe s krvjo. Nastane lahko zaradi motnje dotoka krvi v možgane, običajno zaradi strdka v žili (ishemična možganska kap), ali zaradi krvavitve v možganih (hemoragična možganska kap).	MKB-10 klasifikacija: I61, I63 in I64	Cerebrovascular insult
Groba stopnja		Groba stopnja je podatek o številu primerov bolezni ali številu umrlih, preračunan na 100.000 oseb opazovane populacije.		Crude rate
Hospitalizacija (obrnava z nočitvijo)		Hospitalizacija je neprekinjena, več kot 24 ur (ali vsaj preko noči) trajajoča obravnava pacienta v posteljni enoti bolnišnice. Začne se s sprejemom, nadaljuje z eno ali več epizodami zdravljenja in zaključi z odpustom. Izjemoma je hospitalizacija krajša kot 24 ur, če je bil pacient že prvi dan hospitalizacije premeščen v drugo bolnišnico ali če je v tem času umrl.	Podrobnejša metodološka pojasnila so objavljena na spletni strani NIJZ: http://www.nijz.si/ .	Hospitalisation

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
Indeks onesposabljanja	IO	Indeks onesposabljanja je število koledarskih dni nezmožnosti za delo na enega zaposlenega delavca v enem letu.	IO = število koledarskih dni nezmožnosti za delo / število zaposlenih	Index of temporary disability
Indeks telesne mase	ITM	Indeks telesne mase (ITM) je razmerje med telesno maso in kvadratom telesne višine, ki ga izrazimo v kg/m ² . Stanje hranjenosti pri odraslih se glede na indeks telesne mase deli v naslednje kategorije: do 18,4 podhranjenost, od 18,5 do 24,9 normalna hranjenost, od 25,0 do 29,9 čezmerna hranjenost, od 30,0 do 34,9 debelost I. stopnje, od 35,0 do 39,9 debelost II. stopnje, 40,0 in več izredna debelost (III. stopnje).	Pri ocenjevanju čezmerne hranjenosti in debelosti se uporablja indeks telesne mase, ki pa ne odraža dejanskega deleža telesne maščobe. Indeks telesne mase = telesna teža (kg) / telesna višina ² (m ²)	Body mass index (BMI)
Polni delovni čas	PDČ	Polni delovni čas šteje 40 delovnih ur na teden, razen kadar je z zakonom ali kolektivno pogodbo določeno drugače.	Po Zakonu o delovnih razmerjih polni delovni čas ne sme biti daljši od 40 ur na teden. Z zakonom oziroma kolektivno pogodbo se lahko kot polni delovni čas določi tudi čas, ki je krajši od 40 ur, vendar ne manj kot 36 ur na teden.	Full-time employment
Raziskava Z zdravjem povezan življenjski slog	CINDI	Raziskava Z zdravjem povezan vedenjski slog je bila izvedena med odraslimi prebivalci Slovenije v letih 2001, 2004, 2008, 2012, 2016 in 2020. Njen namen je odkrivanje razširjenosti in medsebojne povezanosti dejavnikov tveganja za nenalezljive bolezni pri odraslih, in sicer glede kadilskih, pivskih, prehranjevalnih in gibalnih navad, pa tudi glede obnašanja v zvezi z varnostjo v cestnem prometu in glede koriščenja nekaterih zdravstvenih storitev. Na osnovi zbranih podatkov bo lažje oblikovati prihodnje programe za izboljšanje zdravja vseh prebivalcev Slovenije, podatki pa so v pomoč tudi pri smiselnem načrtovanju preventivnih zdravstvenih aktivnosti.	Vzorčni okvir za pripravo vzorca je predstavljal Centralni register prebivalstva. Vzorec je pripravil Statistični urad Republike Slovenije na podlagi stratificiranega enostavnega slučajnega vzorčnega načrta. V vzorec je bilo vključenih 17.500 prebivalcev Slovenije, ki so bili na dan začetka anketiranja stari od 18 do vključno 74 let. Terenska faza ankete je potekala od 11. maja do konca julija 2020. Končna skupna stopnja odgovora v raziskavi je bila 49,7 %, pri čemer je stopnja odgovora po pošti dosegla 24,9 %, stopnja odgovora po spletu pa 24,8 %. V primerjavi z letom 2016 se je stopnja odzivnosti po spletu pomembno zvišala, in sicer kar za 12,6 %, kar pomeni, da s spletnim načinom anketiranja dosegamo vedno širši del populacije. Pri analizi trendov so bili prebivalci v starosti 18–24 let zaradi primerljivosti s podatki iz let 2008, 2012 in 2016 izključeni.	CINDI Health Monitor Survey
Starostna standardizacija		Starostna standardizacija je tehnika v epidemiologiji in demografiji, ki omogoča medsebojno primerjavo populacij z različnimi starostnimi strukturami.		Age standardization

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
Starostno standardizirana stopnja umrljivosti	SSS umrljivosti	Starostno standardizirana stopnja umrljivosti (SDR) je metoda direktne standardizacije, kjer se izračun stopnje umrljivosti na 100.000 prebivalcev, razdeljen po petletnih starostnih skupinah, umeri s preračunom na standardno populacijo, kar izniči razlike v populaciji glede starosti prebivalstva posameznih držav/regij/teritorija. Ta postopek omogoči neposredno primerjavo stopenj umrljivosti po posameznih državah, ne glede na razlike v starostni strukturi prebivalstva posamezne države.	Pri izračunu SSS se uporablja Evropska standardna populacija (ESP) . Glede na namen opazovanja sta za standardizacijo podatkov uporabljeni populaciji: - Svetovne zdravstvene organizacije (1976) Več informacij: http://health.gov.ie/wp-content/uploads/2014/03/WHO-Standard-Population.pdf - evropskega statističnega urada Eurostat-a (2013). Več informacij: https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home	Standardized death rate

SEZNAM SLIK

2.4.1. Slika 1: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti zaradi bolezni obtočil po spolu, Slovenija in EU, 2000–2020	2
2.4.1. Slika 2: Umrli zaradi srčnega infarkta po starostnih skupinah - moški, Slovenija, 2000–2023	5
2.4.1. Slika 3: Hospitalizacije¹⁾ zaradi bolezni obtočil po spolu, Slovenija, 2013–2022	7
2.4.1. Slika 4: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020	9
2.4.1. Slika 5: Delež anketirancev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ glede na ITM, Slovenija, 2020 ..	9
2.4.1. Slika 6: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi bolezni obtočil po spolu, Slovenija, 2014–2023	10
2.4.1. Slika 7: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2023	11
2.4.1. Slika 8: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po statističnih regijah, Slovenija, 2014–2023.....	12
2.4.1. Slika 9: Starostno standardizirana stopnja umrljivosti za boleznimi obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2023	13
2.4.1. Slika 10: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po statističnih regijah, Slovenija, 2020	17

SEZNAM TABEL

2.4.1. Tabela 1: Umrli zaradi bolezni obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2023	4
2.4.1. Tabela 2: Hospitalizacije zaradi bolezni obtočil po spolu in starostnih skupinah, Slovenija, 2023	6
2.4.1. Tabela 3: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ po spolu, starosti, izobrazbi in indeksu telesne mase, Slovenija, 2008, 2012, 2016, 2020	8
2.4.1. Tabela 4: Umrli zaradi bolezni obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2023	14
2.4.1. Tabela 5: Hospitalizacije zaradi bolezni obtočil po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2023	15
2.4.1. Tabela 6: Delež prebivalcev (25–74 let), ki so poročali o posameznih ugotovljenih dejavnikih tveganja in boleznih obtočil¹⁾ in statističnih regijah, Slovenija, 2020.....	16
2.4.1. Tabela 7: Število koledarskih dni nezmožnosti za delo na zaposlenega (IO) za PDČ zaradi bolezni obtočil po spolu in statističnih regijah delodajalca ¹⁾ , Slovenija, 2023	18
2.4.1. Tabela 8: Hospitalizacija zaradi bolezni obtočil po spolu, Slovenija in nekatere države EU, 2021	19